

Halászat

*A Magyar Földművelésügyi Minisztérium
kiadványa*

TARTALOM:

<i>Az 1947 évi őszi és 1948 évi tavaszi pontyivadék és süllő- fészek kihelyezés</i>	81
<i>Faragó Sándor: A Balaton halállományának változása a fo- gási statisztika tükrében</i>	84
<i>Kováts Pál: Nyíltvizeink halállományának feljavításáról ..</i>	86
<i>Khin Antal: A kishalászat szerszámjárása</i>	87
<i>Székelyi Árpád: Időszerű tennivalók a természetes vizeken</i>	88
<i>Oeconomo György: Időszerű teendők a tógazdaságokban ..</i>	89
<i>Papp Anna: Tavaszi halbetegségek</i>	90
<i>Dr. Veszprémi Béla: A békalencse</i>	92
<i>Gaál Elemér: A halfogási kimutatásokról</i>	93
<i>Dr. Lukács Károly: Magyar halászati szakirodalom</i>	94
<i>Lapszemle. — Újdonságok-Vegyések. — Szerkesztői üzene- tek. — Hirdetések. — Árjegyzés.</i>	

Felelős szerkesztő: *Faragó Sándor*

Szerkeszti: *ifj. dr. Szabó Zoltán*

II. (XLVII.) ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1948 JÚNIUS 15.

6. SZÁM

HALÁSZAT

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM KIADVÁNYA.
A HALÁSZAT MINDEN ÁGÁT FELÖLELŐ SZAKLAP.

Megjelenik egyelőre minden hó közepén.

II. (XLVII.) évfolyam.

Szerkesztőség:

Budapest, II., Herman Ottó-út 15.
Országos Halélettani és Szennyvízvizsgáló
Kísérleti Intézet.
Telefon: 161:158.

Kiadóhivatal:

Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.
Földmivelésügyi Minisztérium vizgazdasági
ügyosztálya II. em. 289/b.
Telefon: 121-790, 122-750, 128-590, (35. m. á.)

Kéziratokat, szakkérdéseket és leveleket a szerkesztőség címére küldjük.

Az előfizetési és hirdetési ügyeket a kiadóhivatal intézi.

Előfizetési díj 1 évre belföldre 24.— Ft. külföldre 48.— Ft.

A hivatásos halászok (szövetkezeti és szakszervezeti tagok) és horgászok (MOHOSZ tagjai) valamint állami alkalmazottak és nyugdíjasok 50% kedvezményben részesülnek.

Postatakarékpénztári csekkszám: **10.094 HALÁSZAT** szaklap, Budapest.

Szerkesztőbizottság:

Elnök: BORVENDÉG ERNŐ DR. miniszteri tanácsos,
a földmivelésügyi minisztérium vízügyi főosztályának főnöke.

Alelnök: Antos Zoltán miniszteri tanácsos,
a földmivelésügyi minisztérium vizgazdasági ügyosztályának vezetője.

Tiszteletbeli elnök: RÉPÁSSY MIKLÓS ny. államtitkár.

Tagok: Faragó Sándor felelős szerkesztő és felelős kiadó, a Balaton halászati felügyelője, *Gaál Elemér* műszaki tanácsos, az Országos Halászati Felügyelőség vezetője, *Maucha Rezső dr.* egyetemi c. ny. rk. tanár, az Országos Halélettani és Szennyvízvizsgáló Kísérleti Intézet vezetője, *Nádasdi Pál* miniszteri osztályfőnök, a Magyar Állami Hal- és Nádgazdasági üzemek ügyvezető igazgatója, *Sivó Emil dr.*, a Magyar Tógazdaságok és Halkereskedelmi Részvénytársaság vezérigazgatója, *ifj. Szabó Zoltán dr.* kísérletügyi I. o. fővegyész, szerkesztő, *Tatár László* a Magyar Országos Horgászszövetség alelnöke.

Felhívjuk halász és tógazda olvasóink figyelmét

hogy a márkás **CSUKLÓSKASZA** beszerzési helye:

Szentgotthárdi Kasza és Kovácművek R. T.

Központi Igazgatósága,

Budapest, VII. Dohány-u. 68. — Telefon: 222—256.

Az Igazgatóság közölte a szerkesztőséggel, hogy készlete nincs csuklós-kaszákból, azokat csak megrendelésre gyártja. Elkészítése 4—5 hétig tart.

A csuklós-kasza ára:

5 részes 330.— Ft, 7 részes 448.— Ft, ezen árakhoz 3 % csomagolási díjat és 10 %-os forgalmiadót számítanak fel ab Szentgotthárd.

Az 1947 évi őszi és 1948 évi tavaszi pontyivadék és süllőfészek kihelyezés

A HALÁSZAT több cikkében rámutatott már a természetes vizek népesítésének szükségességére és fontosságára, ismertette a földművelésügyi minisztériumnak ezirányú célkitűzéseit és végül beszámolt arról is, hogy a halászat fellendítése miatt életbevágó jelentőségű népesítést miért nem lehetett már korábban megkezdeni.

Az 1947 évi őszi és 1948 évi tavaszi pontyivadék és süllőfészek kihelyezéssel megtörtént a háború utáni első nagy lépés természetes vizeink halállományának feljavítására. Kötelességünk, hogy a végzett munkáról beszámolót adjunk. Ennek a beszámolóknak kettős célja van, először bizonyítékot ad arról, hogy a kormányzat nemcsak ígér, hanem cselekszik is a halászat és a halászok érdekében, másodsor pedig a szerzett tapasztalatokból tanulságokat vonhatunk le a jövőre, Magyarország a természetes vizekben ilyen nagyarányú népesítés még nem volt. A megszervezés nagyon sok előrelátást, megfontolást, számtalan részlet összehangbáhozását kívánta meg, hogy az ivadék és ikra termelése, szállítása és kihelyezése a lehető legjobban és legeredményesebben törjénjek. Az ivadékszállítás lehetősége rövid időre terjed, az őszi lehalászástól a fagyok beálltáig, illetve tavasszal a fagyok elmúltával a felmelegedéséig. Ugyanerre az időre esnek a tógazdaságok legnagyobb munkái a lehalászás, az őszi nagyobb halszállítások és tavasszal a tavak népesítése a hűsvét előtti fokozottabb szállítással. A háborús események következtében amúgyis lecsökkent szállítóeszközök ezekben az időkben vannak legjobban igénybevéve, ezért a nem egészen tökéletes szállítóberendezéseket és különböző egyéb lehetőségeket is igénybe kellett venni, hogy az ivadék kellő időben a rendeltetési helyére juthasson.

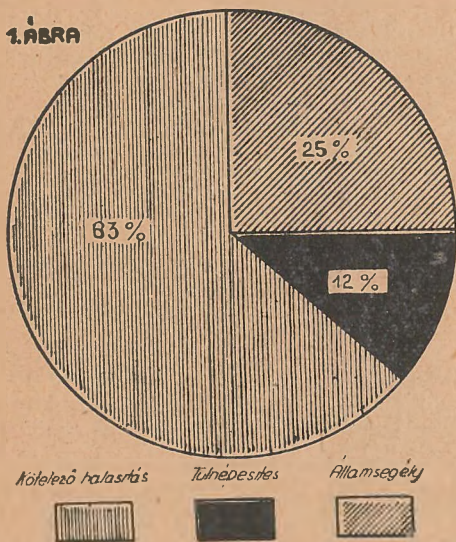
Időben még kötöttebbek vagyunk a süllőfészeknél, mert az ivástól az ikra kikeléséig tartó pár nap alatt kell a szállítást lebonyolítani. Még körülményesebbé és költségesebbé teszi a szállítást az a tény, hogy nem tudjuk előre pontosan az ivás idejét, tehát a szállítóeszközöket már korábban készleltben kell tartani, hogy az ivásról szóló értesítés után azonnal indulhassanak.

Lássuk most már részletesen az eredményeket.

a) Pontyivadék

A természetes vizekbe összesen 74.672 kg pontyivadékot szállítottunk és helyezettünk ki, amely mennyiségből 15.595 kg került a Balatonba és 59.077 kg az egyéb bérbeadott vizekbe. A Balaton, mint üzemi kezelésben levő zárt vízterület, különleges

1. ÁBRA

helyet foglal el, ezért a továbbiakban az azal itt nem is foglalkozunk. A bérbeadott vizeken 1947-ben az összes halfogás 971.788 kg volt, aminek túlnyomó része olcsó keszeg- és kárász-féle hal. Ugyanakkor 59.077 kg nemes pontyivadékot helyezettünk ki, vagyis a kifogott hal mennyiség 6%-át! Ha azt is figyelembe vesszük, hogy a kifogott hal darabszáma átlagosan legalább tízszerese az 5–6 dkg átlagsúlyú ivadéknak, akkor látjuk, hogy darabszámra legalább feleannyi nemespontyot helyezettünk ki, mint amennyi halat összesen kifogtak a múlt évben. Így látszik meg az ivadékkihelyezés nagy jelentősége még akkor is, ha figyelembe vesszük azokat a veszteségeket, amelyeket a már kihelyezett ivadék szenved.

Az 1. ábrán azt tüntettük fel, hogy a bérelt vízterületeken kihelyezett ivadékból mennyi volt a kötelező, illetőleg mennyi az ezen felüli kihelyezés (helyesen: többletnépesítés, az ábrákon és alább a szövegben „túlnépesítés” szóval jeleztük e fogalmat), és mennyi az államsegély. Azt

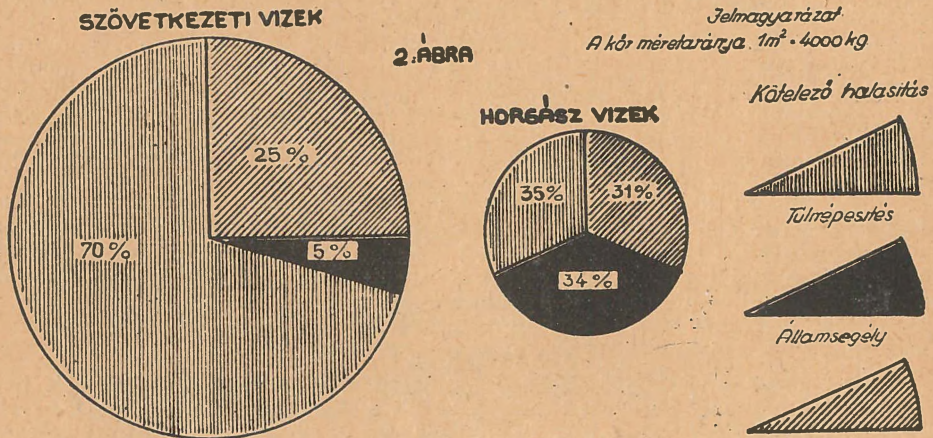
látjuk, hogy az összes kihelyezett ivadéknak a 25%-a volt államsegély, ez a mennyiség pedig több mint kétszerese a túlnépesítésnek. Még szembetűnőbb ez az arány, ha a kötelező népesítéshez viszonyítjuk. A túlnépesítés a kötelező kihelyezésnek csak a 19%-a, míg az államsegély annak 40%-a.

A 2. ábránkon feltüntettük külön a szövetkezetek és külön a horgászegyesület ivadékkihelyezését a fenti részletezés szerint.

A 3. ábrán feltüntetett bérlőnként részletezve a kihelyezett pontyivadék mennyiséget, a kötelező kihelyezést, a túlnépesítés és az államsegély szerint részletezve. Az ábrát vizsgálva a szemünkbe ötlök az a különbség, ami a kihelyezett ivadékok megosztásában mutatkozik a szövethkezeti és horgászvizek között.

Az őszi és tavaszi kihelyezést vizsgálva beigazolódott az a tény, hogy az őszi ivadékszállítás sokkal jobb mint a tavaszi. Az őszi szállítás vesztesége csak ezrelékben fejezhető ki, vagyis gyakorlatilag semmi. A tavaszi szállítás is nagyon jónak mondható, mert a veszteség csak 2%-ra tehető. A kettőt szembeállítva mégis azt látjuk, hogy a tavaszi szállításnál kerekén tízszerakkora a veszteség, mint ősszel, ami természetesen is és erre a HALÁSZAT már idejében fel is hívta a figyelmét. Egészen biztos az is, hogy amint az ősszel szállított ivadékok a szállítást jobban bírja, ugyanúgy ellenállóbb a kihelyezés után is és ott is kisebb veszteséggel kell számolni, mint a tavaszi kihelyezésnél.

Az ősszel kihelyezett ivadéknál nem számíthatjuk veszteségnek azt az ivadékokat, amit a magasabb víz a holtágakból kivitt, mert ez csak helyi veszteség, az ivadékok nem pusztultak el, csak más vízbe kerültek.

A tavaszi ivadékszállítással kapcsolatban két komolyabb panasz merült fel, amelyek kivizsgálás alatt állanak, azokról korai lenne most nyilatkozni. A kisebb panaszokat három csoportra oszthatjuk a kihelyezés három tényezője szerint: termelő, szállító és átvevő.

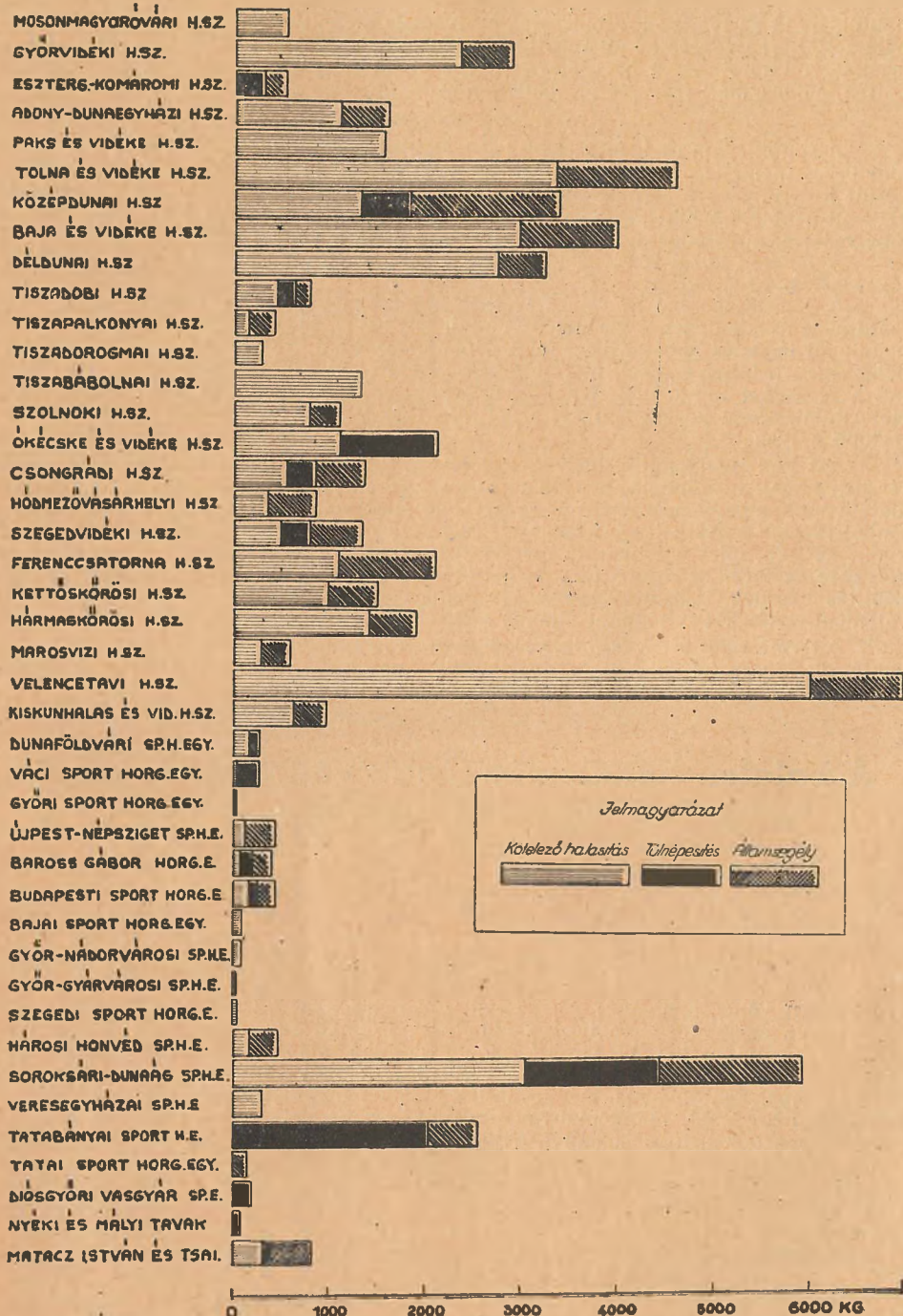
Az ivadékokat termelőkkel szemben az a panasz, hogy a pontyivadék közé több-kevesebb keszeg, kárász, törpeharcsa, stb. ivadékok is kerültek és, hogy az ivadékok darabszáma többször nagyon változó. Az első hibán könnyen lehet segíteni az ivadékok gondosabb átválogatásával és a tógazdaságok a jövőben biztosan jobban vigyáznak majd az ivadékok kiválogatásával. Nehezebb a második hibát kiküszöbölni, mert az csak bizonyos mértékig függ a tógazdától, azonban a hiba nem túl nagy, mert nem káros, ha az ivadékok egyedszáma kisebb határokon belül változó, a lényeges az, hogy ne legyenek 1—2 dekásak, mert azok nem elég ellenállóak. A tógazdaságok feladata, hogy lehetőség szerint azonos egyedsúlyú ivadékokat termeljenek és az ne legyen 3 dekan aluli.

A szállítóeszközökkel szemben csak egy panasz merült fel, hogy kevésnek bizonyultak. Az idő korlátozott volta miatt néhány esetben a kívánatosnál nagyobb mennyiség került a szállítóberendezésbe és emiatt az ivadékok törődött volt. Remélhető, hogy őszi már több szállítóeszköz áll rendelkezésre és ez a hiba teljesen megszűnik.

Az ivadékok átvételénél és kihelyezésénél sem merültek fel általában súlyosabb panaszok. Mindössze annyi, hogy több helyen vagy egyáltalán nem várták az ivadékokat, vagy pedig csak kevés kocsival és hordóval. Hiába a legjobb minőségű ivadékok és hiába a tökéletes szállítás, ha a kihelyezésnél az ivadékok sokáig állnak és törnek. Az ivadékok érkezéséről minden bérlő kap pontos értesítést, amikor teljes felkészültséggel kell a szállítást várni. Sajnos a közlekedésünk és közlekedési eszközeink még nem tökéletesek, ezzel az eshetőséggel azonban számolni kell és segítségünk ott, ahol lehet, az ivadékoknak kellő felszereléssel és pontos időben való fogadásánál, vagy szállításánál.

Összegezve a tapasztaltakat azt kell mondanunk, hogy az első ilyen nagyarányú pontyivadékok kihelyezése jól sikerült, amiért elismerés illeti a tógazdaságokat, a szállítókat, az ivadékok átvevőit és a szállítást megszervezőket egyaránt.

PONTYIVADÉK-KIHELYEZÉS MEGOSZTLÁSA

3. ÁBRA

Itt kell még egy megjegyzést tenni. Pontos adataink vannak az ivadékról egészen addig, amíg az a kihelyezés helyén a vízbe kerül, azonban a további sorsáról már nagyon keveset, majdnem semmit sem tudunk, pedig gyakorlati és tudományos szempontból is kívánatos lenne, ha azt tudhatnánk, hogy a kihelyezés után hogyan fejlődik, hová vándorol, stb. Módot és lehetőséget kell találni arra, hogy a kihelyezés alkalmával **haljelölés** is legyen, így ha nem is pontos, de tájékoztató adatokat kaphatunk majd az ivadék további sorsáról. Amikor olyan nagy összeget fektetnek be a halászok, horgászok és az állam a természetes vizekbe, nem közömbös, hogy ezzel az értékkel mi történik. *A haljelölés költsége olyan csekély a többi költséghez viszonyítva, hogy annak fedezéséről gondoskodni kell.*

b) Süllőfészkek kihelyezése

A süllők ivása az idén kielégítő volt, így biztosítani tudtuk nemcsak a kötelező kihelyezés mennyiségét, hanem a túlnépesítési igényeket is. Összesen 416 süllőfészkek került kihelyezésre a természetes vizekbe — a Balatont nem számítva — amelyből 311 volt a kötelező kihelyezés és 105 túlnépesítés, vagyis 30 %-kal több fészkek kerültek kihelyezésre, mint amennyinek a kihelyezése kötelező volt.

A fészkek közül 282 a Balatonból, 88 a biharugrai tógazdaságból és 46 a tatai tógazdaságból származott.

A tógazdaságokból származó fészkek minőségileg is teljesen megfeleltek és a szállítás is minden zavaró körülmény nélkül folyt le. A balatoni fészkek szállítására is nagyjából ugyanez vonatkozik. Amint a pontyivadéknál, úgy itt is voltak helyenként nehézségek a kihelyezésnél, mert többszöri előzetes figyelmeztetés ellenére sem várták a fészkeket mindenhol a kellő felkészültséggel, aminek a jövőben nem szabad előfordulni, annál kevésbé, mert a szállítás csaknem percnyi pontossággal történt a legtöbb helyen.

Azt kell mondanunk, hogy a süllőfészkek kihelyezése is jól sikerült, ami nagyrészt annak köszönhető, hogy a tógazdaságokban is, a Balatonon is és a szállítás alatt is szakemberek irányítása és felügyelete alatt voltak a fészkek. Csupán a Balatonból származó fészkeknél fordult elő egy alkalommal, hogy a fészkek egy részén kikelt az ikra, mire a teherautó megérkezett és az utolsó szállítmány fészkein kevés volt már az ikra. Ez a hiba származhatott ugyan az idő előrehaladottságából vagy a szállítás késedelméből, orvoslása a jövőben csak az lehet, hogy az ivás ideje alatt valamennyi fészket feltétlenül állandó szakfelügyelet alatt kell tartani.

A természetes vizek első ilyen nagyarányú népesítése az elenyészően csekély hibáktól eltekintve jól sikerült és remélhetjük, hogy a szerzett tapasztalatok alapján a jövőben a múltban előfordult hibákat is sikerül teljesen kiküszöbölni.

A Balaton halállományának változása a fogási statisztika tükrében

Írta: Faragó Sándor

A nemeshalak arányszámának észrevehető csökkenése a Balatonban, mind fokozottabb mértékben irányítja a figyelmet arra a kutatómunkára, amelynek célja a csökkenés okainak felderítése és a további hanyatlás okainak kiküszöbölése.

Nagyon természetesen, mielőtt vizsgálódásainkhoz hozzákezdénénk, meg kell kérdeznünk: mine alapítjuk azt az állításunkat, hogy nemeshalállomány arányában kedvezőtlen változás történt? Egy szóval felelhetünk: **a fogási statisztikára.** Miért? Mert másra egyáltalán nem támaszkodhatunk. Könnyű egy mesterséges tógazdaságnak: azt lecsapolhatjuk, belenézhetnek a gyomrába, a behelyezett ivadékmennyiség és a mesterséges táplálás leszűrt tapasztalatai alapján előre kiszámíthatják valószínű hozamát, egyszóval kormányozhatják halállományának változásait. A Balatonba belenézni nem lehet, halállományának változásait kedvezően befolyásolni nehéz és körülményes dolog, nem is szólva a természet szeszélyes behatásairól. De vajjon a fogási statisztika megbízható alap-e ahhoz, hogy a halállomány alakulásáról biztos ítéletet mondjunk? Igen is, nem is. Igen, mert a logika azt mondja, hogy minél több a hal, annál többet lehet fogni és nem, mert a fogás a természeti viszonyok alakulásától, meg a halászszerencsétől, végül az alkalmazott fogási technikától és időszakként nem kis mértékben a felvevő piactól, vagyis az üzletpolitikától is függ. Egészen más a fogási arányszám a változó szembőségű hálóknál, vagy hogy a fogás milyen (parti zóna, nyíltvíz) és mekkora területek átszűrésével történt. Amikor a piac nem tudja felvenni pl. a késő ősszel nagy tömegekben kifogható és a tihanyi „kút”-ban tanyázó gardát, akkor a gazdaszüretet le kell állítani.

Értékesítési krízisek és ennek folytán fogási korlátozások elég gyakran előfordulnak a halászatban attól függően, hogy a piac egyéb élelmiszerekben mit tud nyújtani. Mindaddig, míg az anarchista-kapitalista gazdálkodást az egész vonalon fel nem váltja egy szociálista tervgazdálkodás, addig az ilyen krízisekkel állandóan számolni kell. A volt bérlő Balaton Halászati Rt. 45 éves fogási statisztikája az ilyen válságoknak egész szériáját tükrözi, ami az egyes évek fogásának ugránozásában nyer kifejezést. A mi tárgyunk szempontjából érdekes: ezeket az ugránozásokat a kifogott nemeshal százalékos arányszáma pontosan nyomonköveti és pedig nem egyenes, hanem fordított arányban, azaz: minél nagyobb az évente kifogott halzsákmány mennyisége, relative annál kedvezőtlenebb a nemeshal százalékos arányszáma. Ez a váltakozó eredmény sokszor az egymásra következő években is megfigyelhető, sokszor olyan abszurd „eredmény”-nyel, hogy az egyik évben a nemeshal arányszáma 18%, a következőben csak 14%, az utána jövőben pedig 17%. Alig hihető el, hogy néhány év leforgása alatt az arányszámok ennyit változnak, hanem inkább az, hogy a silányhal fogását, ilyen vagy olyan mértékben, korlátozták.

A mindenkor jól értékesíthető nemeshalnak állandóan megvan a felvevő piaca, annak fogását értékesítési szempontból a legritkább esetben szokták korlátozni, ami azt jelenti, hogy a százalékos arányszám megállapítása nem jó alapon történt s az egész arányszámstatisztika nem a valóságot mutatja, azaz hamis, de éppen ilyen hamisan mutatja a halállományban történő esetleges változásokat is. Egy sematikus példával ábrázolom fentebb mondottakat. Tegyük fel, hogy az évi fogás összesen 100 vagon s ebből 10 vagon a nemeshal, azaz 10%. Az említett értékesítési krízis esetén, a silányhalfogás korlátozása következtében egy másik év eredménye mondjuk 50 vagon, amelyből azonban a nemeshal ugyancsak 10 vagon. Mi történt? A nemeshal „arányszáma” 10-ről 20%-ra ugrott! De csak papíron, mert a valóságban az állomány ekkorát nem változtatott. Mindez csak a számokkal való bűvészkedés, ami nem téveszthet meg. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a fogási statisztika ezek szerint nem nyújthat támpontot a valóság megismeréséhez, dehogynem, csak a következtetések kell helyesen levonni. Az pedig úgy szól, hogy az arányszámot nem a változó fogásokhoz képest kell megállapítani, hanem egy elméleti konstans számhoz viszonyítva (pl. 100-hoz), függetlenül attól, hogy mi volt az összfogás valóságos mennyisége. De célt érünk akkor is, ha évtizedek, vagy egyes hosszabb periodusok átlagadatait vesszük irányadónak, miután az ugránozások éppen ezekben az átlagokban nyerneek kiegyenlítődést. Ennek szemléltetésére közlöm a Balatoni Halászati Rt. 40 éves gazdálkodása alapján az egyes évtizedek szerint megállapítható nemeshal arányszámot: 1900—1909: 15,628%, 1910—1919: 19,629%, 1920—1929: 16,831%, 1930—1939: 19,840%.

A negyven évi átlag 17.5%. Természetesen ez a szám sem fejezi ki teljességgel a valóságos helyzetet, mert éppen az évi relatív arányszámok átlageredménye. Ahhoz azonban jó, hogy az utóbbi évek eredményeit vele összevessük. Az összehasonlítás azt a rezultátumot adja, hogy a Balaton nemeshalállománya a 40 éves átlaggal szemben mintegy 50%-os csökkenést mutat.

Nem tartozik szorosan elnevezett tárgyához, hogy itt a csökkenés okaira rámutassak, mindazáltal említsük fel a háborús válságot s ennek kapcsán azt a tényt, hogy a pontyvadék behelyezés 3 éven át elmaradt, egy évben pedig, 1944-ben, nem tettek be süllőfészkeket. Mindezek a tényezők periodikus (szakaszos) válságot idéztek elő, amely megfelelő intézkedésekkel kiküszöbölhető. Annál nehezebb feladat lesz a nem periodikus, hanem a tő természeti viszonyainak változásával összefüggő válságfolyamat megállapítása, amely alatt azt értem, hogy a kultúra előnyomulása mind kedvezőtlenebb feltételeket teremt a Balaton, mint halaszvíz számára (pl. a Kisbalaton ármentesítése, berkek kikapcsolása, fürdők, kikötők elszaparodása, áradások megelőzése rendszeres vízeresztéssel a Sión, stb.) A Balaton lassú pusztulása történeti tény. *Sambucus* térképén (1598) Szigliget még sziget, a somogyi berkek a tóval természetes kapcsolatban vannak, „Kis Balaton” nincs, csak Nagy Balaton; ami pedig a mai helyzetet illeti, szemünk előtt megy végbe a keszthelyi sarok rohamos feltöltődése és a Kis Balaton teljes kiirtása.

A Balaton védelme egyszersmind a hal védelme is lesz. Minden alkalmat meg kell ragadni, hogy a Balaton pusztulását megállítsuk, ez nagyon sokat javíthat az arányszámokon.

A halászat a mezőgazdaságtól és az erdészettől függetlenül a földművelésnek egy harmadik osztályává válik — írja B. Václavik. — Ezért a halaszgazdálkodás racionalizálása fontos feladat és a halászat fejlesztése sok teendő végrehajtását követeli. Ilyen feladatok: a halászat célirányos irányítása, a tógazdálkodás felújítása és fejlesztése, talajjavítások, halszállítás kiépítése és a halértékesítés kérdésének megoldása. (Ceskoslov. Ryb. I. 9.)

Nyíltvizeink halállományának feljavításáról

Írta: Kováts Pál

Mint a HALÁSZAT olvasója, örömmel állapítom meg, hogy majdnem minden megjelent számban szakcikkek és hozzászólások formájában nagyon sokan foglalkoznak a természetes vizek halállományának feljavításával, mind mennyiségi, mind minőségi alapon. E kérdés napjainkban a legaktuálisabbak egyike. Leromlott halállományunkat kellene minél előbb feljavítani. Szerintem nagyon jó elgondolással írt cikkek jelentek meg: *Báldy Bálint*, *Potoczky Dezső*, *Dr. Woynarovich Elek*, *Székelyi Árpád*, stb. tollából, az elmúlt két év alatt. Ezen probléma megoldásának nehéz volta kitűnik abból, hogy 1888 óta a legkülönbözőbb tilalmi rendelkezésekkel akarták megoldani. S az eredmény: a halállomány fokozatos leromlása volt! Tehát még stabilizálni sem sikerült azt. *A tilalmi rendeletek soha sem lehetnek alkalmasak a halállomány feljavítására!* Hogy miért nem? Azt maradéktalanul be tudnám bizonyítani. Sajnos ez messze elvezetne a tárgytól.

Mivel hazánkban az ú. n. „élettér“ állandóan kisebbedik — a szabályozás és lecsapolások révén — tehát a halállomány is csökken, de sajnos, aránytalanul nagyobb mértékben. A fő hiba az volt, hogy a szabályozó közegek mit sem törődtek — de nem is törődhetek — a halállomány sorsával. Ennélfogva a — földkitermeléshez szükséges — „kubik“ gödrök, majdnem kivétel nélkül olyan helyre kerültek, hogy valószínűsítették főleg az ivadékhalknak. A hullámtereken is nagy számban történt pusztulás.

Szerény nézetem szerint elsősorban itt, ezen a téren kellene gyökeresen változtatni, mert — ha meggondoljuk — önkénytelenül a „Danaidák hordója“ jut eszünkbe.

Míg egyes üzemszakaszokon 5—6 q ivadékot helyezünk ki, ugyanott 50—60 q hal kintrekedve elpusztul. Ez szintén nem kis probléma, ezen nyílt árokkal nem lehet segíteni. Hullámterről lévén szó, az ilyen árokokat az első árvíz teljesen beiszapolja. Ellenben alagsóvezéssel, ahol a visszaférő haltömeg értéke arányban áll a költségekkel, ott nagyszerűen meg lehetne oldani. Ezzel egy csapással két legyet lehetne ütni. Először a haszonhajtó és ú. n. nemeshalak visszajutnának az anyamederbe, illetőleg az arra alkalmas holtágakba. Másodszor az ú. n. káros halak — törpeharcsa, naphal, sügérfélék, stb. — és az egyes helyeken túlmértékben elszaporodott olyan értéktelen fajok, melyek elnyomják az értékesebbeket, ki lennének szelektálva.

Teljesen egyetértek *Dr. Woynarovich* azon megállapításával, hogy haszonhajtó halakat csakis a haszontalan halak rovására lehet eredményesen szaporítani, és főleg azzal, hogy alkalmas nemeshalat a neki alkalmas vízbe helyezünk. Hogy melyik vízbe milyen hal alkalmas? Azt a rajta dolgozó halász évtizedes tapasztalata és megfigyelései révén a halbiológusainkkal megtárgyalva könnyen meg tudnánk állapítani. *Háibavaló munka olyan vízbe süllőikrárt tenni, ahová csak csuka való.*

Tógazdánk által érthetően felmagasztalt ú. n. „nemesponty“ sem való minden-hova. Például a folyóvizek túlnyomó részébe kár egyet is tenni. Mivel az első áradásnál, de kiváltképpen árvíz esetén 90 %-ban kintreked a fentemlített pocsolóakba és könnyű zsákmánya lesz a nem halászoknak, vízi szárnyasoknak, legtöbbször meg elpusztul a kiapadás miatt. A múltban rengeteg nemespontyivadékot helyeztek ki egyes társulatok és bérlők. Az eredmény nullával volt egyenlő. A nemesponty túligényes ahhoz, hogy nyílt, különösen folyóvízben, magának életlehetőséget tudjon biztosítani más fajok rovására. Nem mondom, nagyon is alkalmas egyes olyan holtágakban, különösen ott, ahol a kintrekedésnek nincs kitéve, ha jók a lehalászás lehetőségei és esetleg etethetők is.

Más vizekre — tehát a folyóvizekre — sokkal értékesebbnek tartom a községes vad „tőpontyot“. Ez sokkal igénytelenebb. Mind a folyó, mind a holt mederben elemében van. Sőt merem állítani, növekedésben is túlszárnyalja nemesített testvérét, ha mindkét fajnak etetés és gondozás nélkül kell megélnie. *Nemesített ponty zártjellegű holt ágakba való. Azonban a biológiai egyensúlyt itt sem szabad figyelmen kívül hagyni, mert különben csökkenti válik. Nyíltvizeken élő tőponty sohasem degenerálódik.*

Más a helyzet a süllőnél. Ez a hal az elposványosodott zártjellegű holtágak kivételével minden vízben otthon van. Mind táplálékát, mind ivási helyeit mindenütt fölleli. Jobbára szemét halakkal táplálkozik. Legértékesebb halaink egyike, igen gyorsan nő. Haszontalan halak irtásával nagyban hozzájárul célunk eléréséhez. Különösen ajánlanám a Tiszára, mivel az utóbbi időkben itt aránytalanul kevés van belőle.

A harcra állomány tűrhető a Tiszán. Itt főleg arra kellene törekedni, hogy csakis ivarérett (1—2 kg-nál nagyobb) egyedek kerüljenek eladásra. Az ennél kisebb példányokat ajánlatos hullámtéri holtágakba kitelepíteni. Ott tapasztalatunk szerint

rendkívül gyorsan fejlődik s a halas víznek is hasznára van, mivel sok szemét halat pusztít.

En, aki 30 év óta kizárólag halászatból élek, a következőképen gondolnám nyílt vizeink halállománya feljavítása kérdésének célszerű és mielőbbi megoldását: Egy értekezletet kellene tartani Budapesten, melyre meghívnák az összes halászati szövetségeket 1—2, lehetőleg több évtizedes gyakorlattal bíró, dolgozó halász tagját, a Földművelésügyi Minisztérium, az Országos Halélettani és Szennyvízvizsgáló Kísérleti Intézet, az Országos Halászati Felügyelőség, a Halászati Szövetkezeti Központ és a MOHOSz 1—2 kiküldöttjét. Esetleg más szakértőket is, kiket ez a kérdés részint érdekel. Ott részletesen megvitathatnák és megállapíthatnák a legkönnyebben keresztülvihető teendőket, továbbá a kérdés tisztázásának pénzügyi részét is.

E helyütt kérem tehát az arra illetékes tényezőket, szakítsanak a régi rendszer ama káros szokásával, hogy az ilyen hasonló, — reánk, dolgozó halászokra vonatkozó, mondhatnám — sorsdöntő kérdéseket nélkülünk akarják megoldani. Ha ez a törekvésük sikerül, a legszebb reményekkel nézhetünk a haltenyésztésünk jövője elé.

A kishalászat szerszámjárása

Írta: Khin Antal

Az eddig tárgyalt szerszámok mellett, melyek a **nagyhalászat** eszközei s ezért több embert foglalkoztatnak, megtalálhatók még az apróbb szerszámok is. Ezek a **kishalászat**hoz tartoznak. Nagyrészüik leginkább a szegényebb halász, vagy az orvhalász kezén forog. Néhány belőlük ma is használatos, vagy nem olyan régen még használatban volt a halászmestereknél is. Ilyenek a **koca**, meg a **vörse**.

A **koca** (lásd 1. képet) a **kereső halászat** eszköze, és annak szerszámjai között az első rangot foglalja el. A céhes halá-

10 csónakot jelentett ugyanannyi szerszámmal.

A késő őszi és a téli halászat szerszámaként használták az említett nagy halakra, de járta *márna* és *keszeg* fogására is. A *viza-halászat* virágzása idején kisebb (mázsás) vizák fogására használták. De veszedelmes is volt, mert ha több mázsás akadt bele, elvitte a szerszámot, a halász nem bírta vele. Az a hagyomány is járta a halászok között, hogy ladikjával együtt elveszítette a halászt, ha nem volt elég ügyes. A halászmese egy középsal-lóközi halászt emleget (Süly faluból), akit Pozsonyig húzott el ladikjával egy nagy viza, mely a kocájába jutott. A halász maga lévén, nem bírta vele és csak Pozsonynál az ottani halászok segítettek ki a bajból. (Ezzel gúnyolták a sülyi halászokat.)

Ma már viza nincs, kecsége, nagyobb harcsa is igen ritka a csallóközi Dunán, azért már Felső- és Középső-Csallóközben évtizedek óta nem használják rendszeresen e szerszámot. Nem is igen akad belőle még hírmondónak sem. Ami akad, az is a halászkunyhó padlásán pihen, mint a múlt idők emléke. Ki is pusztultak már jó félszázaddal ezelőtt a *kocások*.

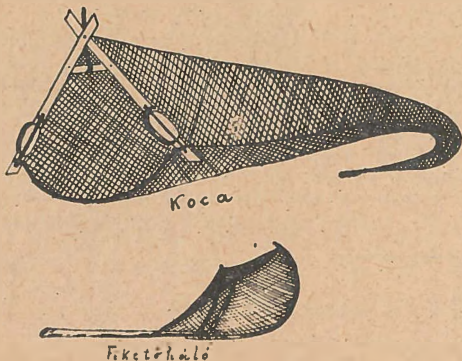
A **koca szerkezete** a következő: a háromszögű zacskó forma háló, — melynek hossza néha 3 öl is lehetett (ölet, meg a könyököt használták régebben halázmértékül), a hálózemek az öregháló legnagyobb szemeinek feleltek meg, — egy másfélöles nyomtatott nagy A betűre emlékeztető farámára van erősítve. Ez a *kocafa* (Herman Ottónál bónéfa). Fenyő vagy fűzfából készül (amaz a céhes halásznál, emez a paraszthalásznál), hogy könnyű legyen (lásd a 2. képet — a „koca”). A **fiketőháló** nem koca fajta, csak a kereső halászat egyik szerszáma, róla később lesz szó). Vastagsága olyan, mint a balinháló bordafájáé. Tulajdonképpen két

1. kép. Koca. (Vajkáról — Felsőcsallóköz — az Árpádok egykori híres falujából.)

szok is örömet használták, noha mind nagyságra, mind költséget tekintve, jóval mögötte maradt a **kerítő halászat** szerszámainak (ami éppen előnye is). Kezeléséhez egy ember is elég volt, de legfeljebb kettő kellett, hogy könnyebb legyen vele a munka az öregebb halásznak. A **paraszt-halásznak** főszerszáma volt. Igen jó zsákmányra lehetett vele szert tenni hajdan, mikor még a *viza*, *kecsége*, *tok* (sőreg) és a *nagyharcsa* otthonosan élt a csallóközi vizeken. Egy-egy halászmester 10 kocázót vagy kocást is alkalmazott. Ez

apatyú vagy borda összetétele szögalakban. Mindkét szárán megtaláljuk az *apatyú-* vagy *bordakövet* téglából, mely úgy van ráalkalmazva, hogy a téglá hosz-

2. kép. Koca és fiketóháló.

szában helyezkedik el a szár alsó részén, de egy arasznyira a végétől. Ujjnyi vastag vessző (fűzfa, kecskerágó, somfa, sza-

lag = iszalag, legtöbnyire) tartja a téglá közepén szintén hosszában a rajta futó *barázdába* fektetve. A *barázda* védi a téglát a kieséstől. A *vessző* végei vastag fonállal vannak a szárhoz erősítve.

A *kocakú* vagy *kocatégla* (ez a halász-neve) a rendesebb halásznál tojásdad alakú volt. A szárakat a felső részen hegyes szög alakban egymásba szegelték. Két-három arasznyira a csúcstól egy *körösztfa* tartotta még szilárdan. Erre kötötték az *alattságot* (kötelet) a kocázásnál. A *koca* *zsákjára* vagy *tarisznájára* a szájánál alul *ólmos ina* van erősítve, hogy a háló nyílását ezen a részen a fenéken tartsa és hogy kifeszüljön, mert ha összekuszálódna, a halat nem fogná meg. A *zsák* végére a *koca farkára* piros rongyot tesznek és ebbe a *babonás* halász egykor női hajszálat szerzett, s azt belefonta, hogy szerencséje legyen. Ez rokon vonást mutat a *babonás* vadász szerencse megszerzésével és ősi pogány idők emlékét őrzi az etnográfus számára.

(Folyt. köv.)

Időszerű tennivalók a természetes vizeken

Természetes vizeinken a tilalmi idő a múlt hó végével lejárt. Tudjuk azonban, hogy a halak nem ívnak naptárszerű pontossággal, tehát a kedvezőtlenül alakult időjárású viszonyok miatt még sok le nem ívott hal akad, különösen a pontyfélék között. Védjük tehát a vizeink benépesítését végző hasas halainkat azzal is, hogy a nagyhálót lehetőleg mellőzzük. Ebben törődnek a halak leginkább. Ha ez lehetetlen volna, a halászt végezzük kíméletesen. Ha hasas példány kerülne a hálóba, saját érdekében bocássuk vissza a vízbe.

Vigyázzunk a zsenge ivadékállományra. Azon a környéken, ahol az apróságok — egyelőre még csoportosan — tartózkodnak, a hálózást feltétlenül kerüljük, mert az apró ivadék nemcsak a hálótól sérülhet meg, hanem a víz erős kavargása közben is baj érheti, hiszen már a felkavart iszap is veszedelmes az ivadékokra, ha az a szilványokba jut. Az ivadékos vízterületeket óvjuk a *kacsáktól*, *csordák* *itatásától* és *pusztítsuk a békát*, *csibort* és a *többi halellenséget*. Figyeljük a *kubíkgödörök* vízmagasságát és gondoljunk ezeknek bekötésére az anyamederbe. Ha ez nem volna lehetséges, *tervezzük ki, hogy a kubíkgödörök* vízének apadása esetén *miképen fogjuk az ottrekedt ivadékot megfelelő vízterületünkbe átmenteni*. Ne feledjük, hogy az *ivadékmentéssel* nemcsak halállományunkat óvjuk, hanem bizonyos esetekben *haszonbérleti szerződésünk* 10. pontja értelmében *halasítási kötelezettségünk is csökkenthető*. Közismert, hogy a halak a fogsággal szemben igen érzékenyek az ívás után. Ezt nemcsak az ívás következtében felmerülő élettani okok, hanem az évszak körülményei is indokolják. Tehát fordítsunk nagy gondot bárkánk halállományára, különösen a melegebb napokon. Azokat a halakat, melyeknek további életbentartása *bizonytalan*, vagy *megsérültek*, *haladéktalanul szedjük ki a bárkából* és *tegyük jégverembe* addig, amíg *piacra juthatnak*. Ha nincs elegendő számú vagy megfelelő nagyságú bárkánk, készítsünk tyűkktrecekhez hasonló, lécekből összeállított, alkalmas halkezetet. Ilyen — olcsón előállítható — haltárolóban a víz kicserélődése is sokkal jobb.

Eladási helyeinket jól szervezzük meg a környékbeli falvakban és városokban, hogy a *zsákmány értékesítése* ne okozzon gondot.

Székelyi Árpád

Csehországban a horgászati cikkeken nagyobb a választék, mint bárhol másutt külföldön, mert az ipar eme ágát nem állították be a hadi célok szolgálatába. Igen nagy választékuk van botokban, orsóknak, villantóknak, műlegyekben. Hiányuk van azonban előkékekben és horgokban. (Ceskoslov. Ryb. I. 8.)

Időszerű teendők a tógazdaságokban

Május időjárása részben kedvező, részben kedvezőtlen volt a tógazdaságokra. A nyári meleg elősegítette a haltáplálék bőséges fejlődését, másrészt azonban a tavak párolgását fokozta. Sajnos a csapadék májusban is kevés volt, s még sok tógazdaság van, ahol a hiányzó vizet pótolni nem sikerült, sőt számos helyen tovább apadtak a tavak. Június még hozhat kellő mennyiségű csapadékot, mint erre a múltban — széna kaszálások idején — számos példa volt.

Ajánlatos, ha június elején megtartjuk az első próbahalászatot, hogy halaink tavaszi fejlődéséről tájékozódjunk. Elegendő, ha tavanként néhány tucat halat fogunk ki, mert abból már megbízható képet nyerünk. Minthogy tavaink ebben az időszakban többé-kevésbé hínárosak, húzóhálót nem használunk. Dobóhálóval és kíségetésül varsávól lebonyolíthatjuk a próbahalászatot. Szélsendes időben a tiszta részeken csoportosan mozgó halakból kifoghatjuk a tájékoztatáshoz szükséges mennyiséget. De lehet egyes karóknál eleséget leszórni s az oda sereglő halakból kiemelni dobóhálóval a kívánt mennyiséget. Varsát inkább a kisebb halaknál használunk, sűrű hínárral benőtt tavaknál. Ha a varsák körül eleséget szórunk le, elősegítjük a fogás biztonságát.

A kifogott halakat nemcsak a növekedés megállapítása végett, hanem egészség és táplálkozás szempontjából is vizsgáljuk meg. A bőséges táplálékot nyújtó tavaknál a halak aránylag röviddek, szélesek, kerek formájúak, míg a soványabb tavaknál megnyúltabbak. Előbbieknél a has erősen kidomborodik a felvett tápláléktól, míg utóbbiaknál a hastájék lapos. A hasfalra gyakorolt szelíd nyomással a megemésztett táplálék kiüríthető, s abból tájékoztatást nyerhetünk az elfogyasztott táplálékról. **A hasvickor júniusra megszűnik, de ebben az időben már felléphet a legveszedelmesebb nyári halbetegség a kopoltyúpenész.**

A próbahalászat eredményének figyelembevételével, a rendelkezésre álló hal-takarmány számbavételével elkészítjük az etetési irányzatot az elérendő termelési cél szemelőtt-tartásával.

Miután a halarak nincsenek arányban a haletetésre alkalmas termények árával, **intenzív etetésre ezidén sincs lehetőség.** Fontos ezért, hogy a rendelkezésre álló készletet a legokoszerűbben használjuk fel, a piac igényeinek szemelőtt tartásával. A termelési idény kezdetén a halak a legkisebbek, a táplálék a legtöbb, a vízviszonyok is rendszerint jobbak mint később. Az okszerűség tehát azt kívánja, hogy a halak etetését, amíg bőséges táplálék van a tóban, ne kezdjük meg. A termelési idény későbbi hónapjaira — fokozódó mennyiségben — irányozzuk elő takarmánykészletünket. Természetesen a nyári halászatra és értékesítésre előirányzott tavaknál előnyös a korai etetés.

Az eddig kiszórára nem került mésztrágyát hordjuk be a tavakba, mert később már kevesebb hatást fejt ki. Trágyázni lehet későbbi időpontban is, de fokozott vigyázattal, mert a trágya — nagyobb mennyiségben — oxigénhiányt okozhat. A halak is átveszik a trágyaszagot, s attól csak nehezen és huzamos idő alatt szabadulnak meg.

A kora tavasszal megkezdett tótisztításokat júniusban még teljes mértékben folytassuk. Lehetőleg minden tavat háromszor csuklós-kaszával tisztítsuk le, hogy a növényzet minél ritkábban és gyengébb szárral tudjon felverődni. Kivánatos később a nyár derekán még egyszer kaszálni. A sekély részeken — miután a víz kellően felmelegedett — vízben kézi kaszával, s ahol lehet 2 ember húzta csuklós-kaszával végezhethük el a tisztítást. Fontos, hogy a már megtisztított területeket ne hagyjuk újból benőni, mert különben a ráfordított munká és költség kárbavész.

Különösen fontos, hogy a jövő évi tenyészanyagot — sikeres ivatásokkal — **biztosítani tudjuk.** Ha megítélésünk szerint az ivás eredménye nem volt kielégítő, helyezzünk ki még póttanyákat. A június első felében történő ivásokból még — kellő etetéssel — jó minőségű ivadékokat nevelhetünk. A májusi ivások általában eredményesek voltak, mégis feltehető, hogy a meleg napokat követő lehűlések és viharos szelek folytán sok ikra és zsenge ivadék elpusztult. Ott, ahol az ivást gondosan megfigyelték, az ikra fejlődését és kelését figyelemmel kísérték, az apró ivadékok elégséges voltát meglehetősen biztonsággal megállapíthatták. A zsenge ivadék ugyanis néhány napig az ivás helyén tartózkodik, majd szétszórja a tóban. Minden tóban vannak olyan részek, melyeket a kis ivadékok különösen kedvel. A gyakorlati tógazda ezeket már tapasztalatból ismeri. Ha az ivadék látható, van elegendő, de ha szorgos keresés mellett sem észlelni, számíthatunk rá, hogy csak kevés ivadékkunk lesz. **A kevés, de nagy ivadék, mely a tavat nem jól használja ki, épp úgy nem célunk, mint a túl sok, de igen apró ivadék, mely viszont a tóban lévő táplálékot idő előtt használja fel.**

Az ivatás a tógazdálkodásnak egyik legnehezebb része, melyet helyesen csak szakértelemmel, érzékkel és lelkiismeretes munkával lehet megfelelően irányítani.

Oeconomo György

TAVASZI HALBETEGSÉGEK

A halbetegségek közül gazdasági szempontból kétségkívül a hasvízkór (tógazdák általában vöröskórságnak nevezik) a legnagyobb jelentőségű, mert ez a járványszerűen fellépő betegség tömeges halpusztulást okoz. Ez a járvány néha csak egészen szórványosan és kevés pusztulást okozva jelentkezik, máskor pedig csaknem az ország minden részében fellángol, mint ahogy az sajnos, az idén is észlelhető. Súlyos esetekben a veszteség 40—90 % is lehet. A hasvízkór tipikus tavaszi betegség, mely különösen húsvét táján szokott fellépni, de azért más időszakban is előfordulhat. Különösen tél végén, kora tavasszal a teleltetésben elgyengült halállományon jelentkeznek, mikor még jóformán semmiféle táplálék sem jutott a halak gyomrába, a bekerült baktériumok inficiálják a belet. A halak kihelyezésük után a felmelegedő időben igen éhesek és mohón keresik a táplálékot, de a természetes táplálék képződése még igen csekély, s nincs arányban a halak éhségével. A tó iszapjában turkálva fertőződhetnek a halak, vagy más megfigyelések szerint nagy zivatarok után, melyek felkavarják a tavak iszapját, lép fel a betegség.

A betegség kórokozója a *Pseudomonas punctata* f. *asciatae* nevű pálcika alakú, csillangós baktérium. Ez a baktérium, melyet sikerült nálunk is kitenyészteni, alacsony hőfokon jobban fejlődik, mint magas hőmérsékleten. (Pl. termosztátban 37° C-on igen rosszul, 40° C-on pedig egyáltalán nem sikerült kitenyészteni.) A baktérium tiszta tenyésztete korlátozott ideig tartható el és ezen időn belül kísérleti célokra jól lehet felhasználni. Ezzel a tiszta tenyészettel sikerült egészséges pontyokat megfertőzve a betegséget mesterségesen előidézni, mégpedig oly mértékben, hogy a halak 24 órán belül elpusztultak. Az előzőleg gyöngített vírussal kezelt halak később az előbbi adaggal kezelve sem kapták meg a betegséget. Számos kísérlet mindig ugyanerre az eredményre vezetett. **Feltételezhető tehát, hogy a halak gyenge vírussal való előzetes kezeléssel immunisokká válnak.** Tógazdák tapasztalata szerint az egyszer átvészelt halak semmiféle körülmények között sem kapták meg a betegséget másodszor, még akkor sem, ha a többi át nem vészelt egy-két nyaras hal ugyanabban a tógazdaságban legnagyobb fokú fertőzésben betegedett meg. **Sajnos kísérleteinket — tógazdaság hiányában — csak akváriumokban, a természetes élettérrel eltérő környezetben (milieu-ben) végeztük.** Ugyanezt természetes keretek között is kívánatos volna végrehajtani, hogy a gyakorlatban is alkalmazható védekező eljárást adhassunk a tógazdák kezébe. Ezzel a nagy értéket képviselő, nemzetgazdasági és közéleti tényezőt jelentő halállomány nagy részét meg lehetne menteni a pusztulástól. Valószínűnek tartom, hogy ezt az immunizálást a tógazdaságokban is el lehetne érni, nem oltás útján, mert hiszen az egyéni kezelés annyi halegyednél szinte kivihetetlen, hanem sokkal egyszerűbb módot kell kipróbálni, ami remélhetően kivihető is volna.

A hasvízkór baktériumát lépből, májból, hasüregből és szívből vett váladékból tenyésztették ki. A hasvízkór nem egyszerű betegség, s föltehető, hogy a hasvízkór csak egy tünete (symptomája) más betegségeknek. A betegség jellegzetesebb tünetei: a hasüregben véres-vizes, esetleg gennyes váladék, mely émélygős szagú; a végbélnyílás erősen duzzadt és vörös, a belek gyulladósak, melyek könnyen el is szakadnak; a lép és máj megnagyobbodott; a kopoltyú lemezek elfehesedése, foltossága, általános vérszegénység, esetleg pikkelyborzolóadás és némelykor a test vörössége; gyakran megvörösödnek a mell- és hasúszók is. A hasvízkórral egyidejűleg olykor a

Magyar Haltenyésztők Értékesítő Részvénytársasága

Igazgatóság: Budapest, V., Falk Miksa-u. 10. Tel.: 180-268 és 381-540.

Levél cím: Budapest 5. Pósfői út 31. Távirati cím: Tógazdaságok.

Üzlet és raktár: Budapest, IX., Csarnok-tér 5. Telefon: 180-207, és

„ „ IX., Gönczy Pál-u. 4. Telefon: 184—024.

Elárúsítóhely: Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Tel.: 180-207.

Szállítási iroda: Budapest, XI., Budaörsi-út (pályaudvar). Tel.: 268-616.

Veszünk és eladunk mindenféle tógazdasági és természetesvízi élő és jegelt halat.

kopólyún és a testen, *Costia*-t és *Chilodonella*-t, valamint más bőr- és kopólyúparazitát is találunk.

A védekezés igen nehéz. Ugyanis a kór lappangó állapota (stádiuma) nem ismeretes. Az egészségesnek látszó halak egyik napról a másikra tömegesen betegednek meg és mikorra a betegség tünetei felismerhetőkké válnak, már a tömeges halpusztulás is bekövetkezhetik. **A járvány ellen biztos védekezési mód még nem ismeretes.** A gyakorlat és több megfigyelés szerint friss víz keresztülvétele, s katasztrális holdankint egy mázsa égetet mészből készült mésztejnek öntöző kannából, vagy lapáttal való beadagolása — különösen a betegség elején, — csökkenti a járványt. A meszezés hatása abban áll, hogy a mésztejet a tóba öntve, nagy felületű csapadék képződik, melyhez a baktériumok hozzátapadva azzal együtt a mélybe süllyednek. Vagyis a fertőtlenítés mechanikus. Az adagolt mész a fertőtlenítő hatáson kívül emeli a tó termelőképességét is. **A mésztejet főleg a tóparti részeken kell egyenletesen elosztani, mert a beteg halak itt gyűlnek össze, bágyadtak, érzéketlenek minden iránt, sokszor mozdulatlanul állnak, oldalra fekszenek és később, sokszor csak hetek múlva, pusztulnak el.** Az elpusztult és oszlásnak indult hullákat a víz a partra veti és a tavaknak főleg ez a része erősen fertőzött. Az elhullott halakat naponta ki kell szedni, össze kell számolni, így ellenőrizhetjük a járvány lefolyását. A halhullákat el kell égetni, vagy elásni, természetesen a tótól jó távolra. **A betegség a legnagyobb pusztítást az 1—2 nyaras halak között végzi.**

Pikkelyborzolódás. Egészséges halaknál a pikkelyek a testhez símulnak; betegség esetén azonban többé-kevésbé mereven felállanak, néha csak egyes helyeken, de sokszor az egész test felületén, mintegy felborzolódnak. Ilyenkor a hal gyakran olyan, mintha fel volna puffadva. A pikkelyborzolódást a bőrnek ödémája (vizenyője) okozza, ami úgy keletkezik, hogy a pikkelyek alatt lévő pikkelytáskákban savós folyadék válik ki, mely annyira megtölti azokat, hogy a pikkelyek felemelkednek tőle.

Ha e pikkelyeket enyhén megnyomjuk, a gyenge felső bőr könnyen megreped és a víztiszta izzadmány kifröccsen belőle. A betegség folyamán rendszerint általános vízkórság, a belső szervek vizenyője is bekövetkezik. Gyakran a szemgolyó mögött is felgyülemlik az izzadmány, minek következtében a szem erősen kidülled (*exophthalmus*).

A betegség lefolyása lassú, gyakran enyhe, néha, főleg ha járványszerűen lép fel, tömeges pusztulást okozhat.

A pikkelyborzolódás baktérium-okozta betegség. Régebben azt tartották, hogy a kórokozója rákpestist előidéző *Baktérium pestis astaci*-val azonos, mely a halaknál pikkelyborzolódást okoz. Későbbi vizsgálatok során ez a feltevés megdőlt és megállapítást nyert, hogy a betegséget a *Pseudomonas punctata*, tehát a hasvízkór előidézője okozza.

A hasvízkór és pikkelyborzolódás leküzdésére megelőző védekezésül Schüperclaus a következő rendszabályok betartását ajánlja: „A járvány lezajlása után az elhullott halak helyett újakat kell kihelyezni. Mégpedig kétszer annyit, mint amennyi az elpusztult halak száma volt.” — „A tógazda ne adjon és ne vásároljon hasvízkórral fertőzött tógazdaságból ivadékhalat.” — *Hasvízkórban megbetegedett, vagy betegségnek kitett halakat korán, a kihelyezés után, etetni kell.* — „Ne tápláljuk a halakat túl zottan és ne trágyázzuk a tavakat, ha hasvízkórjárvány fenyeget.” — „Tenyészanyagunkat már a hasvízkórt átvészelt törzsekből tenyészük ki, mert remélhető, hogy a szerzett immunitást (mentességet) az ivadék is örökli.”

Papp Anna

A Balaton nem zárt víz többé!

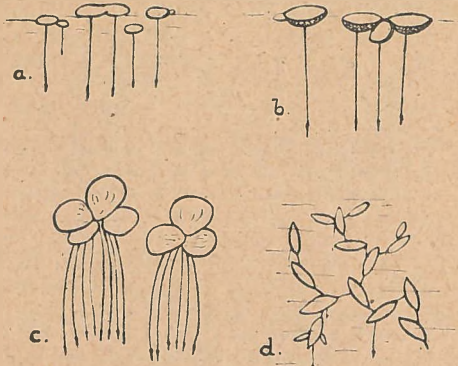
A földművelésügyi miniszter a Balatont zárt víz módjára halászható vízzé nyilvánító 12 222/1927. V. B. F. M. szám alatt kiadott rendeletét az 1948. évi május hó 5. napján 205.313/1948. VI. A 1. F. M. szám alatt kiadott rendeletével hatályon kívül helyezte. (206.119/1948. VI. A 1. F. M. szám.)

A zárt víz módjára halászható vízzé nyilvánítás megszüntetésének jogkövetkezménye az, hogy a fenti rendelet kiadásától kezdődően a Balatonból való jogosulatlan halfogás nem lopásnak, hanem az 1925:XLIII. tc. 20., illetőleg 23. §-ában meghatározott kihágásnak minősül, amelynek ügyében az eljárásra nem a járásbíróság, hanem az illetékes rendőri büntetőbíróság bír hatáskörrel.

Telepítésünk hódot — ajánlja J. Cseh — a határmenti vizeinkbe az USA, Kanada és Szovjetunói mintájára, ennek prémje megéri majd azt a fáradságot, mely rezervatumos tenyésztésével jár. A telepítésnél azonban óvatosan járjunk el, nehogy a halászat kárát vallja. (A hód növényevő.) (*Ceskoslov. Ryb. II. 1.*)

A békalencse

Kevés ember akad, aki ne ismerné ezt az apró vízinövényt, ha nem is békalencse, de valamelyik népies nevén. A vízilencse, vadlencse, fülencse, kácsaparéj, stb., ahogyan országszerte hívják, ugyanaz a növény, tudományos néven: *Lemna*.

Békalencsék

a) *Lemna minor*, b) *L. gibba*, c) *Spirodela polyrrhiza*, d) *Lemna trisulca*.

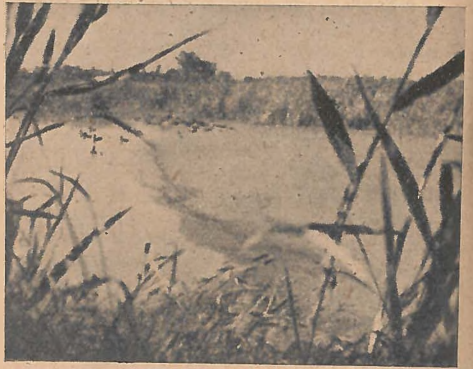
Állóvizekben, pocsolóyákban, árkokban tömegesen lepi el a víz felszínét nyáron, néha óriási zöld színű szőnyeget, egész mezőket képez. Maga a növény kicsi, alig éri el a fél centimétert. Közelebről meg nézve, szabadszemmel is jól láthatjuk, hogy egy kerekded, zöld színű lapocskából, s a belőle eredő vékony fonalszerű gyökérből áll mindössze. El sem hiszszük, pedig ez a kis parányi szervezet virágos növény, a legkisebb virágos növényünk, amit a tudomány ismer. A zöld színű lemezcseke a szára. Leveleket hiába keresnénk rajta, a szétterült lapos szár egyúttal mint levél is szerepel. Nagyon ritkán fejlődik a békalencsén virág, de ha van, az éppen olyan egyszerű, igénytelen kis virág, amilyen az egész növényke maga. Nincsenek szép színes, feltűnő szirmái egyetlen porzóból, vagy termőből áll csupán.

Szaporodása nem magról történik, hanem sarjadzással. Számtalan lemezcseke oldalán megfigyelhetünk kisebb-nagyobb dudort, melyekből új növényke fejlődik. A sarjhajtások rendszeren leválnak az anyanövényről, s külön életet kezdenek, de előfordul, hogy együtt marad az egész csoport, s így lebegnek a vizen. Kedvező feltételek mellett, a nyári melegben rendkívül gyorsan megy végbe a sarjadás. Néhány növény utódai napok alatt úgy ellepik a vizet, hogy szinte ki sem lehet irtani. A rajzon látható négy békalencse-faj az egész földkerekségen fellelhető. Legkisebb közülük az apró békalencse, 2–3 mm. Lapos zöld szárából egyetlen gyökér ered. (a.) A bibircsalakú békalencse

száracsakája alul erősen kidomborodik, szöveiteiben sok levegő halmozódik fel. (b.) A sokgyökerű békalencse már nagyobb, és mint a nevéből is kitűnik, sok vékony gyökere van, melyek bojt alakban lógnak le lemezes száráról. (c.) Az eddigiek a víz felszínén úszó alakok. A negyedik faj, névszerint keresztcs békalencse a víz felszíne alatt található, rendszerint hínár között lebeg. (d.)*

A vadon élő vízi szárnyasoknak, száracsáknak, vadkacsáknak kedvenc csemegéje a békalencse. Sok helyen, különösen nagyobb kiterjedésű vizek mellett a lakosság összegyűjti és kosárszámra viszi a baromfiudvarba. Mindenképpen a legmelegebben ajánlhatjuk a békalencsét, ezt a vitamindús zöld táplálékot. Ahol sok van belőle, összegyűjtése egyáltalán nem okoz nehézséget.

Legjobb mindig frissen, etetés előtt gyűjteni, ha közel van a víz, de el is tehetjük pár napra, pincében, hűvös, nedves helyen, vizes ruhával letakarva jól megmarad. Mindenféle baromfi szívesen fogyasztja, különösen a kacsák habzsolják mohó élvezettel. Turkálnak a közékerült csigák, férgek után. A békalencsének a csalánnal, stb. szemben nagy előnye, hogy

Békalencse-mező a Sóstó vizén
(Székesfehérvár, a Szerző felvétele)

nem kell aprítani, összevágni, a házias-szony jelentékeny időt takarít meg vele, s nyugodtan etetheti legfiatalabb állataival is. Esetleges telepítésre a *L. minor* és a *L. gibba* ajánlható.

Dr. Veszprémi Béla

* Dr. Unger Emil találta meg először hazánkban egyedül a Mosztangában az európaszerte ritka *Wolffia (Lemna) arrhiza* békalencse fajtát. Újabban a soroksári Dunaágban néha tömegesen megjelenik Dunaharaszti mellett. E vízinövényke apró, igen kisszemű, gyökérnélküli, a vízfelületén él. (Szerk.)

A halfogási kimutatásokról

A 9.500/1926. F. M. sz. rendelet, valamint a haszonbérleti szerződés 13. pontja kötelezi a haszonbérletet arra, hogy az előző évi halzsákmánynak havonként és fajoként részletezett eredményeit az Országos Halászati Felügyelőségnek minden év január 31-ig bejelentse. A beérkezett kimutatásokból szerzett tapasztalatok alapján szeretnék néhány megjegyzést tenni.

Mindenekelőtt azt látjuk, hogy a kimutatások nagyon sok esetben megkétszerezve, esetleg csak többszöri felszólítás után érkeztek meg, amivel a bérlők felesleges munkát és költséget okoztak, másrészt késleltették a kimutatások feldolgozását, pedig kívánatos, hogy a halfogási eredmények minél előbb rendelkezésre állhassanak. Amint látni fogjuk, ezekből a kimutatásokból sok, — a halászatra nézve fontos — tanulságot lehet levonni, ezért azokat minél előbb fel kell dolgozoznunk.

A kimutatások feldolgozásánál sok meglepetés ért bennünket és sok egymással ellentmondó adatot találtunk, amiből arra következtettünk, hogy a kimutatásokat a halászok nem készítik el kellő lelkiismeretességgel, sőt sokszor tudatosan helytelen értékelést jelentettek.

Részben magukból a jelentésekből, részben a halászok bizalmas, baráti tájékoztatásából megtudtuk, hogy hogyan készültek el a kimutatások és ezekből közlök néhány érdekes esetet.

Az egyik szövetkezet halfogási kimutatást egyáltalán nem vezetett, ezt őszintén be is vallotta és a beküldött kimutatást egészen hozzávetőleges becslés alapján töltötte ki.

Egy másik szövetkezet egyébként rendesen vezette a halfogási eredményeket, azonban az értékesítési halár szerint csoportosította a halzsákmányt, a fajtákra való tekintet nélkül, így pl egy rovathat kerülhet a kisebb süllő a márnával, ha ugyanolyan áron értékesítették mind a kettőt.

Ismét egy másik szövetkezetnél csak a nagyhalóval fogott zsákmány képezi a szövetkezet bevételeit, a kisserzsámmal fogott halat mindenki külön értékesítheti és ez után a zsákmány után a szövetkezetnek nem ad be részesedést. Itt csak a nagyhalóval fogott mennyiség került bele a kimutatásba.

Végül van olyan szövetkezet, amelyik az egyes bokrokhoz halászatra kijelölt terület nagysága szerint fizeteti a halászokkal a szövetkezeti hozzájárulási összeget. Itt természetesen a szövetkezetet a fogott halmennyiség nem érdekli és a bokrok a halfogási könyveikben csak akkora halzsákmányt vezetnek be, hogy a főfoglalkozás megállapításához szükséges fél napszámber kijöjjön a kimutatott hal árából.

Általában a halfogási kimutatásokba a tényleges halzsákmánynál kevesebbet írtak be, attól való félelmükben, hogy a kimutatásokat adózás céljaira használjuk fel, vagy pedig hogy annak alapján a haszonbérletet a kincstár fel fogja emelni, amit bizonyít az a tény is, hogy egyes szövetkezetek más fogási eredményt jelentettek a Halászati Szövetkezeti Központnak, mint az Országos Halászati Felügyelőségnek.

Szeretném a halászokat és horgászokat egyaránt megnyugtatni arról, hogy részükre semmiféle anyagi hátránnyal nem jár a kimutatások pontos kitöltése és beküldése. Ezeket a kimutatásokat kizárólag a halászat fejlesztése érdekében kell beküldeni és kizárólag ilyen cél érdekében használjuk fel azokat. Nagyon sok hasznos és értékes adatot olvashatunk ki a pontosan közölt halfogási eredményekből, melyeket csak a halászok érdekében használunk fel.

Néhány példát említek:

1. Csak a halfogási kimutatásokból állapíthatjuk meg, hogy az egyes halfajok hogyan oszlanak meg az ország vizeiben és a folyók egyes szakaszain. Ebből látjuk, hogy pl a ponty melyik folyószakaszokban fordul elő leginkább és melyek azok a szakaszok, melyekben alig található meg. Természetesen azokon a szakaszokon igyekszünk pontyot telepíteni, ahol az valószínűleg meg is marad és ezekre a szakaszokra esetleg államsegély formájában nagyobb mennyiségű ivadékot utalunk ki, míg azokon a szakaszokon, ahol a ponty nem, vagy csak szórványosan fordul elő, a kötelező ponty ivadék kihelyezéstől eltekinthetünk, és más, alkalmas nemes halfajta betelepítést szorgalmazzuk.

2. A halfogási kimutatásokból látjuk azt, hol van sok keszeg, és kárász, melyek tápláléka a pontyével azonos. Itt célszerű először a ragadozókat szaporítani és azután a jobban értékesíthető és hasznosabb pontyot nagyobb mennyiségben telepíteni, hogy a halász a kevésbé értékes keszeg és kárász helyett minél több pontyot foghasson.

3. A beérkezett adatokból tudjuk meg azt is, hogy hol milyen és mennyi ragadozóhal van. Mivel a csukának csaknem kétszer annyi halat kell megennie, hogy a súlya ugyanannyival gyarapodjék, mint a süllőé, vagy harcsáé, és az utóbbiak job-

ban értékesíthető halak is, az lenne az érdek, hogy a csuka egy része helyett is süllőt és harcsát igyekezzünk termelni.

4. Végül csak a halfogási eredményekből látjuk meg azt, hogy a vizeinkben hol és mennyire terjedtek el a kártékony halak, mint pl az ikrapusztító törpeharcsa és naphal.

Amint az előadottakból láthatjuk, a halászat fejlesztése, a természetes vizeink halállományának növelése és minőségi megjavítása érdekében csak akkor tudunk céltudatosan és helyesen intézkedni, ha a bajokat és hibákat feltáró adatok rendelkezésünkre állnak. Amint az orvos is csak akkor tud segíteni a betegen, ha azt alaposan megvizsgálja és megállapítja, hol van a betegség fészke, mi is csak akkor orvosolhatjuk a bajokat, ha módunkban van a halászatot részleteiben is megvizsgálni. Tudnunk kell tehát, hogy hol, mikor, mennyi és milyen halat fogtak, ezeket az adatokat pedig csak a pontosan és lelkiismeretesen vezetett halfogási kimutatásokból tudjuk meg.

A halászokat és szövetkezeteket közvetlenül érdeklő adatokat is megállapíthatjuk a halfogási kimutatásokból. Tudjuk a szövetkezeti tagok létszámát, a kimutatásból ismerjük a kifogott hal mennyiségét és a két adatból megállapíthatjuk azt, hogy egy szövetkezeti tag mennyi halat fogott ki. Sajnos azt látjuk sok szövetkezetnél a tagonkénti halfogás mennyisége nem üti meg azt a mértéket, amelynek alapján őket főfoglalkozású halászoknak lehetne minősíteni.

Önmaga ellen vét tehát az a halász, horgász, az a szövetkezet, aki akár hanyagságból, akár tudatosan helytelen, vagy hiányos adatot jelent be a halfogási kimutatásban.

Gaál Elemér

Magyar halászati szakirodalom 1916—1940.

Összeállította: Dr. Lukács Károly

(Folytatás)

A szerző előszava. Amikor négyéves szünetelés után a HALÁSZAT újra megkezdheti bibliografiám közzétételét, a kegyelet adóját kell lerónom néhai jóbarátom, Unger Emül dr. egyet. m. tanár, lapunk korábbi szerkesztőjének emléke előtt, aki erre — az évekig tartott — adatgyűjtő munkámra ösztönzést adott. Noha tudatában vagyok az ilyen természetű munka óhatatlan tökéletlenségének, szabadjon remélnem, hogy az állami kezelésbe vett magyar halászat szakszerű kiképzésben részesülő és szakmájukban további haladásra törekvő dolgozói megtalálják benne, ami akár halászati, akár halbiológiai kérdésekben további eligazításukhoz szükséges. (L. K. dr.)

A szerkesztő megjegyzései. Végre alkalom nyílt arra, hogy a még 1944-ben lapunk XLV. évfolyamának 3. számában (25. oldal) megkezdett negyedszázados szakirodalmi és mindannyiunkra nélkülözhetetlen — gyakorlati halászati — összeállítás közzétételét folytathassuk, mely méltó kiegészítője Vutskits György 1916-ig szóló munkásságának. Reméljük, hogy régi vágyunk is teljesülni fog akkor, ha e két alapos könyvészetet (bibliografiát) együttesen kellően kiegészítve külön lenyomatként olvasóinknak és az összes érdeklődőknek alkalomadtán közreadjuk. Megismétlem itt is e bibliografia összeállításával megbízott illusztris szerző és a szerkesztőség abbéli kérését, hogy e munka esetleges hiányosságait a szakirodalomban otthonos olvasóink a szerkesztőség útján helyesbítsék ill. egészítsék ki, hogy a majdan megjelenő különlenyomatfos bibliografia felölelje a teljes magyar tudományos és gyakorlati halászati szakirodalmat. (Sz. Z.)

66. Bacsák Béla: Gólya, mint halpusztító. H. 1922, p. 53. Rk.

67. —: Gyakorlati tapasztalatok a tógazdaság köréből. H. 1922, p. 43, 49, 55, 62. Cikk-sorozat.

68. —: A tavak trágyázása. H. 1927, p. 57—58. C.

69. —: A szárcsák kártétele a tavakban. H. 1927, p. 75. Rk.

70. —: A lesóharcsa tenyésztése. H. 1927, p. 81—82. C.

71. —: Apróságok halgazdasági tapasztaltaim köréből. H. 1928, p. 51—52. C.

72. —: Kövér pontyok. H. 1928, p. 42. C.

73. —: Teletetők veszedelme télen. H. 1928, p. 52—53. C.

74. —: Célszerű postai halcsomagolás. H. 1917, p. 25. Rk.

75. Bak Pál: Egy és más a márnáról. H. 1931, p. 63—64. C.

76. —: Sebesvízi horgászás. SPHT. 1928 jún. és 1929 jan.

77. —: Hogyan lettem horgásszá? SPHT. 1929 ápr.

78. —: Mulatságos horgászepizódok. SPHT. 1929 okt.
79. —: Horgászás a Szinva környékén. SPHT. 1929 okt. és 1931 jún.
80. —: Beszéltem a Dáviddal. SPHT. 1930 febr.
81. —: A márna fogása. SPHT. 1930 nov.
82. —: Egyiknek sikerül. SPHT. 1932 jan.
83. —: A csukáról. TERM. 1932, p. 176—178.
84. —: Márnafogás a Vágban. TERM. 1934, p. 265—267.
85. —: Horgászás a kékesi tóban. TERM. 1935, p. 272—273.
86. —: A fogassüllő. TERM. 1937, p. 209—210.
87. *Balás Mihály*: Az akvarisztika céljai. — Hogyan induljon az akvarista a tél felé? H. 1937, p. 5—6. Rk.
88. —: Az akvarisztika célja. AKV. I. 1937 dec.
89. —: A budapesti Akvárium- és Terrárium Egyesület 25 éves fennállásának rövid története. AKV. II. 1938 márc.
90. —: A Januáriusokról. AKV. II. 1938 ápr.
91. —: A terrárium. AKV. II. 1938 május—június.
92. —: Az algákról. AKV. II. 1938 júl.—aug.
93. —: Az akváriumok fűtéséről. AKV. II. 1938 okt.—nov.
94. —: Mivel és hogyan etessünk? AKV. II. 1938 dec.
95. *Balló Béla*: Halászatunk rendezése. H. 1938, p. 41—42. C.
96. *Balogh Béla dr.*: Biológiai Intézet Tihanyban. Ifjúság és Élet. 1930, 7. sz.
97. *Balthasar V.*: Limnologische Forschungen in den slovakischen Gewässern. Bratislava (Společnost Safarického), 1936.
98. *Banner János dr.*: A Fekete-Kőrös torkolatvidékének halászatáról. Dolg. a szegedi Egyetem Archeol. Int.-éből. Szeged, 1926, p. 210—217.
99. *Barabás Zoltán dr.*: Halászó macska. TT. K. 1917, p. 645—646. Rk.
100. *H. Bariss Pálma*: Balatoni régi halászat. SPH. 1940 január.
101. —: Fogastenyésztés a Balatonon. SPH. 1940 dec.
102. *Bábonyi Endre dr.*: A halak színváltozása. — A halak úszóhólyagjának működése. TT. K. 1930. Pf. p. 125—127.
103. *Báldy Bálint*: A halak csontlágylása (rachitis). H. 1938, p. 14. Rk.
104. —: Hogyan népesítsük be halastavunkat? H. 1939, p. 57—58. C.
105. —: A süllő fontos szerepe a tógazdaságokban. H. 1940, p. 12—13. 77. C.
106. *Bálványos Dezső*: Levél a Tisza partjáról. SPH. 1936 nov.
107. *Bánky László dr.*: A halak előkészítése hűtéshez. H. 1938, p. 24—25. C.
108. *Bányay Árpád*: Horgászegyesületünk megalakulása. SPHT. II. 1. 1925 június.
109. *Bárd Flórián*: Padmalyozás. SPH. 1937 július.
110. —: Rezéti vén Duna. SPH. 1938 dec.
111. *Bátky Zsigmond—Györfly István—Viski Károly*: A magyarság néprajza. Bp. Egyet. Nyomda. I. kötet. 1933, 435 old. — II. kötet. 1934, 500 old. E kötetet Györfly és Viski írták; a halászati rész 40 old. Ism. *Lambrecht Kálmán* az ETN.-ban, 1934, p. 83—85. „Hiszem, vallom és állítom, hogy *Herbert Ottónak* a Magyar Halászat Könyve óta nem volt ehhez fogható eseménye a magyar tárgyi néprajz irodalmának.“
112. *Bátky Zsigmond*: Alföldi halász nádvágók. ETN. 1926, p. 140—141.
113. —: Halászati tárgynévmagyarozatok. DEBR. SZLE. 1936, p. 139—143.
114. *Bázlík Mihály*: Harcsakaland. SPH. 1939 július.
115. *Beebe William*: Félmér földnyire a tenger színe alatt. (Half mile down). Ford.: *Sebestyén Olga* és *Wolsky Sándor*. TT. Társ. kiad. 304 old.
116. —: Első körutazás a mélytenger birodalmában. (Részlet a fenti műből.) TT. K. 1937, p. 113—119.
117. *Behyna Miklós*: Az akvárium berendezése és gondozása. TT. Társ. kiad. 1931. 216 old. Ism. *Wagner János* TERM. 1931; *Soós L. ÁLL. K.* 1931, p. 191. — II. bőv. és átdolg. kiad. 1938. 211 old. Ism.: *Wagner J.* TERM. 1938, p. 297; *Pongrácz Sándor*, DEBR. SZLE. 1939, p. 138.; *Soós L. ÁLL. K.* 1939, p. 90.
118. —: Horgászat Balatonbogláron. SPHT. 1925 szept.
119. —: Balinfogás a téli kikötőben. SPHT. 1926 nov.
120. —: A hal szeme. SPHT. 1929 július.
121. —: A hal légzése és vérkeringése. SPHT. 1929 dec.
122. —: Horgászat Alsóórsön. SPHT. 1932 január.
123. —: Hogyan lát a hal? SPH. 1936 ápr., július, aug.
124. —: Régi írások. SPH. 1937 ápr.
125. —: Kisebbségi cikkek a SPH. „Szerelőműhely“ és „A kezdő horgász ABC“-je c. rovatában.
126. —: Jegyzetek a balatoni horgászathoz. SPH. 1939 szept.
127. —: Kalandozások a Balatoni Halászati Társulat parti sporthorgászegedélye körül. SPH. 1939 dec. (Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Örömmel közöljük olvasóinkkal és szaktársainkkal, hogy **Dr. Jaczó Imre** lapunk egykori segédszerkesztője, az Orsz. m. Halélettani és Szennyvízvizsgáló Kísérleti Intézet szaktisztviselője közel 4 évi távollét után május 24-én orosz hadifogságból hazaérkezett és munkahelyét elfoglalta. — **A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság Sajtószolgálat**a jelenti: 1. Szachalin nyugati partvidékén röviddel ezelőtt megkezdődött a tavaszi heringhalászat. A tapasztalt halászbrigádok az első három nap alatt százezer métermázsa heringet fogtak s ezzel messze túlszárnyalták a tervben meghatározott mennyiséget. A zsákmányt azonnal a konzervgyárakba szállítják, ahol mindjárt hozzákezdnek feldolgozásához. — 2. A közeljövőben a Szovjetunió halászhajó flottáját jelentősen kibővítik. Archangeleszkben kerületi igazgatóságot állítanak fel, amely a röviddel ezelőtt szervezett 24 halászhajóállomás működését hivatott irányítani. Ezek az állomások 116 termelőszövetkezetet látnak el. Az új szerv hatékony intézkedéseket léptett életbe a sérült halászhajók kijavítására és újak építésére. A napokban 50 kisebb halászhajót bocsátottak a Káspi-tengeri flotta rendelkezésére. Ezek a hajók Asztrahánban készültek. A folyó és második felében egyedül a Káspi-tengeri és a volgai halászat további 200 új halászhajóval fog gazdagodni. A sérült hajók kijavítására az év végéig 4 millió rubelt irányoztak elő. — 3. Az „Aleut” távolkeleti szovjet bálnavadász flotta kifutott s már az első na-

pok után jó eredményről számol be. Az első elejtett bálna, 16 m hosszú volt. A hajó szigonyosa, az egyik napon 6 bálnát ejtett zsákmányul. Eddig a flotta személyzete 30 bálnát ejtett el és dolgozott fel. — **Kérjük olvasóinkat és hirdetőinket** hogy a szerkesztőség adminisztratív munkája csökkentése érdekében az előfizetési és hirdetési díjak törlesztésével ill. befizetésével ne várják az újabb felhívások, kérések szétküldését. — **Gyorsírás oktatást vállal**, értesítésre házhoz megy: Dr. Vámosy Levente Budapest, XII., Mártonhegyi út 15/f. — **1948 február 1-én alakult meg a Veszprémvidéki Horgász Egyesület**. A Balaton partján Káptalanfüreden és Alsóörsön fölépített két horgászhidat egy-egy vikkendházzal szabályszerű engedélyek ill. bérletek megkötése után. Az Egyesületnek jelenleg 80 tényleges tagja van, akik számára is kevés az a hely, amit a két vikkendház horgászaskor elszállásolásnál biztosít, így egyelőre vendégeket nem tudnak befogadni. Folyamatban van a Séd patak és mellékágainak pisztrángosítása is, az ivadékokat *Vásárhelyi István* fogja kihelyezni. — 1948 év januárjában jelentett be a Magyar Szabadalmi Bírósághoz *Lányi György* egy berendezést, mely akváriumok, kísérleti medencék, kereskedelmi haltartályok, halgazdasági vizek, fürdővizek és vegyi folyadékok mesterséges szellőztetésének fokozását segíti elő. A berendezés vízmozgást előidéző olyan vizikerék, melyet a medencék szellőztető készülékéből kiáramló levegő-buboréktömeg hajt meg s így a keletkező vízmozgás következtében a víz levegő tartalma jobban megoszlik keveredés útján. (Lásd a M. Sz. B. 1948. május 15-én megjelent 138.480 számú Szabadalmi Leírását.) — A hozzánk intézett sok levélre munkatorlódás miatt a szerkesztőség sajnos mindig megkérdés tud csak válaszolni. Ezért elmézt ké-
rünk.

A békák kártékonyasága az ivótavakban nagymérvű; a védekezés ama módja, hogy petéiket irtjuk, vagy nagy példányukat öljük, nem elegendő. Hatásosabb szert kellene használnunk, mint pl. olyan fertőző betegséget elterjeszteni köztük, mely a halakra ártalmatlan ugyan, de a békáknak még a porontyaít is irtja. (*Ceskoslov. Ryb. I. 8.*)

MAGYAR ÁLLAMI HAL- és NÁDGAZDASÁGI ÜZEMEK BALATONI HALÁSZATA

Központja: Siófok **Telefon:** Siófok 2. **Postacím:** Állami Halászat, Siófok

Halásztelepei: Balatonújhely, Balatonszemes, Fonyód, Keszthely, Badacsonyládbi, Révfülöp, Tihany, Alsóörs és Balatonkenese.

Magyarország legnagyobb gépesített halászati üzeme. Állandó halászat két gőzhajóval és hat motorshajóval. Az év minden szakában autón és vasúton szállít halat bárhova.

Főtermékei a világhírű fogas, a zamatos dévérkeszeg és a savanyításra, valamint konzerválásra igen alkalmas garda.

Halrendelés: Budapestre és ettől keletre fekvő területek részére a Magyar Haltenyésztők Értékesítő Részvénytársaságánál, Budapest, IX., Gönczy Pál-u. 4. Telefonszám: 184—024.

SUMONYI TÓGAZDASÁG
Tóth József és társai
HALKERESKEDÉSE

Budapest
IX., Központi Vásárcsarnok.
Telefon: 384-575.

FENYŐ VILMOS
hal- és rák kereskedése

Telefon: 389-133.

Budapest, IX., Pipa-u. 4.

CSEKÉSZBOLT
SZÖVETKEZET

Központi iroda: VI., Hajós-u. 14.
125-015. 125-950.

Mindenféle sport-, halász- és
horgász felszerelések.

Üzletei:

Budapest, V., Nagy Sándor-u. 6.
Telefon: 125-010.

Budapest, VIII., Rákóczi-u. 67.
Telefon: 139-248.

32 vidéki városban van lerakat.

**Akik szeretnek vadászni
nem nélkülözhetik a**

NIMRÓD VADÁSZLAP

vadászati, ebtenyésztési, solymászati,
céllovészeti és fegyvertechnikai cikkeit.
Megjelenik: 1-én és 15-én. Előfizetése:
36— Ft (félévre). Csekkszáma: 34026.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI. Eötvös-utca 12.

BARTA LIPÓTNÉ
hal kereskedő

Telefon: 184-499.

Budapest, IX., Pipa-u. 4.
Központi Vásárcsarnok.

Halászháló

puha inslég és kötél, hálófonal,
parafa-alattság, rebzsinór min-
den mennyiségben kapható

ÁDÁM MIKSA Rt-nál,
Budapest.

Főüzlet: VII., Thökölyi-út 16. sz.
A keleti pályaudvar indulási ol-
dalával szemközt. Telefon: 425-741.

A lap kiadásáért felelős: *Faragó Sándor.*
Lapzártá: Minden hó utolsó napján.

MAGYAR ÁLLAMI HAL- ÉS NÁDGAZDASÁGI ÜZEMEK

V., Tükör-u. 5.

Telefon: 126-770, 122-820, 128-482 és 128-483.

Ajánlja első osztályú stukatur fonatát és nádállóit.

Mindenkori napi áron.

Kereskedőknek — viszonteladóknak — árengedmény.

PRISTER MŰVEK

hidrotechnikai és építő r. t.
Budapest, XII., Maros-utca 6/a.
Telefon: 160-890.

Sado házi kiserítőik. Szabadalmazott derítőbetétek, biológiai szennyviztisztítók, szennyvízáttemelő telepek, mélyépítés-vízépítés.

Most kerül sajtó alá!

Ismét megjelenik:

kiváló vadászok és vadászati szakírók közreműködésével

NIKOLITS GYÖRGY szerkesztésében a

VADÁSZATI ÚTMUTATÓ

1943—1948. évfolyama.

Ha a vadászat és az ezzel kapcsolatos valamennyi elméleti és gyakorlati újabb fejlődéssel együtt akar haladni és az újabb vadászateseményekről értesülni, akkor fizesse elő, vagy rendelje meg a vadásznak e nélkülözhetetlen, hasznos szakkönyvét, mely gazdag és változatos tartalmán kívül sok eredeti felvételt, magyarázó ábrát és rajtot tartalmaz és minden vadászat iránt érdeklődőnek hasznos, szórakoztató és tanulságos olvasmányul szolgál.

E szép, aranyozott díszkötésű, kb. 800 oldal, 277 ábrát és képet tartalmazó kitűnő vadászati szakkönyv előfizetési ára: 45 Forint; megjelenés után bolti ára: 65 Forint lesz.

Megrendelhető a

VADÁSZATI ÚTMUTATÓ kiadóhivatalában, BUDAPEST, VI., Szinyeyi-Merse-u. 11.

Postacsekkszám: 38.466.

Telefon: 122—510.

Kaphatók újra a
HALÁSZAT
könyvei

Főlerakat-főbizományos:

KILIÁN FRIGYES utóda,
m. egyetemi könyvkereskedése.
BUDAPEST, VI., Haris-köz 2.

Horgok, csalik, horgászfelszerelések változatos kivitelben, kiváló minőségben kaphatók:

Fegyver-, Lőszer- és Sportárú Kft.
azelőtt

SKABA és PLÖKL

Bpest, VI. Bajcsy Zsilinszky-út 33.

Pironcsák Irma halkereskedő

Veszek mindenféle
folyóvízi és tavi halat.

Iroda: IX., Imre-u. 4. Telefon: 384-256.

Üzlet: IX., Tolbuchin krt. 1-3. 184-522.

Major János vaskereskedése

horgász és halász cikkek,
vas, acél és háztartási áruk.

VIII., Rákóczi-út 59. Telefon: 139-232.

Hirdessen a HALÁSZAT-ban

A hirdetés ára:

6 cm. széles hirdetés mm-ként 1 Ft.
12 cm. széles hirdetés mm-ként 2 Ft.

AJREGYZÉS. A Magyar Haltenyésztők Értékesítő Részvénytársaságának nagybani budapesti hal-árjegyzése 1948. május havában:

Ponty élő	8.00—15.00 Ft	Csuka	6.00—12.00 Ft
Jegelt ponty	6.00—10.00 „	Ónhal	8.00—10.00 „
Fogassüllő	13.00—14.00 „	Keszeg	2.00—3.50 „
Kőstüllő	8.00—9.00 „	Pisztrángsügér	9.50 „
Harcsa	8.00—14.00 „		